

Pædagogisk læreplan for Daginstitution Gudenåen 2024

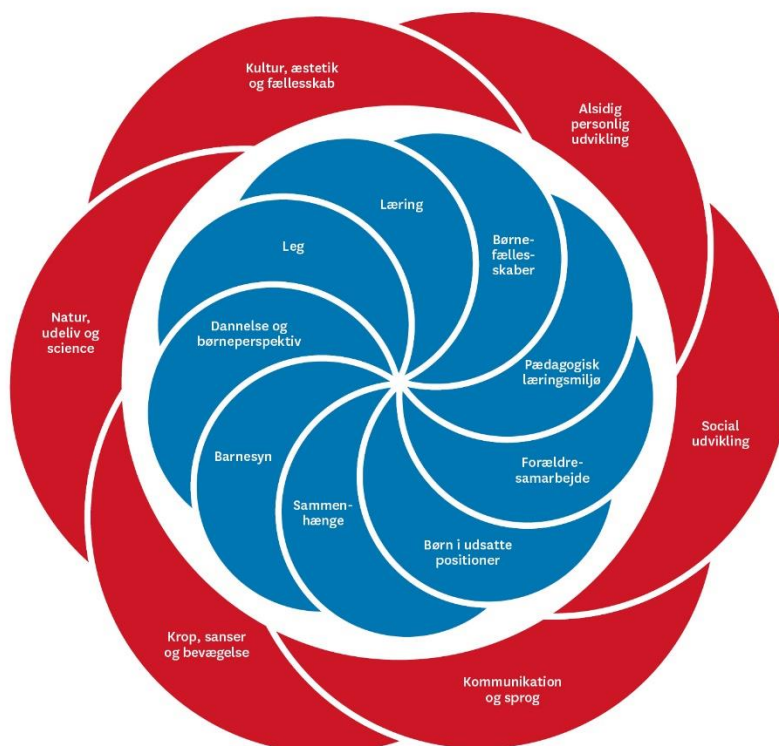

Daginstitution Gudenåen

Børnehuset Ans (børnehave)
Børnehuset Fårvang (børnehave)
Grauballe Børnegård (vuggestue og børnehaven)

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Sådan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene.

Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.

Det at være barn har værdi i sig selv. Vi giver børnene plads, tid og ro, og går på opdagelse sammen med dem. Med afsæt i det enkelte barn, er vore mål, at alle børn skal trives og udvikle sig med passende udfordringer og opleve social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber. Vi tager hensyn til børnenes alder, og ser dem, hvor de er i deres udvikling. Vi bruger børnenes kropssprog til at tolke, hvad de har lyst til, for dermed bedre at kunne skabe en interessant læring for dem. Vi er i øjenhøjde med børnene, hvor vi her ser sammen med børnene, i stedet for at se på dem. Dermed får de en følelse af, at deres mening også har betydning.

Vi skaber tryghed, nærvær og plads til forskellighed, så børnene føler sig som en del af det forpligtende fællesskab.

Vi tager udgangspunkt i børnenes interesser og giver dem medbestemmelse: det er vigtigt, at de tør give udtryk for deres mening, og at der bliver lyttet til dem.

Dannelse og børneperspektiv. Som optakt til en dannelsesproces og demokratisk forståelse, skal børn høres og tages alvorligt .

I daginstitution Gudenåen ser vi børnene som aktive medspillere i deres egen dannelsesproces og i tilrettelæggelsen af hverdagen. Det prioriteres, at det enkelte barn skal føle sig set, hørt og respekteret. Når der planlægges aktiviteter og aftaler omkring hverdagens rutiner, tages der udgangspunkt i børnenes perspektiv og optagethed. I dannelsesprocessen støtter og guider det pædagogiske personale på en anerkendende måde, så børnene bliver bevidste om egne følelser og handlinger, samt lærer at aflæse andre. Vi lægger vægt på, at børnene giver plads til hinandens forskelligheder og ser forskellighed som en styrke. Vi støtter børnene, så de opnår færdigheder og understøtter deres mod og selvværd.

Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

I daginstitution Gudenåen prioriterer vi børnenes egen leg og bruger denne til at være udforskende på, at alle børn trives i legen og fællesskabet. Gennem rammesatte lege støtter og udvikler vi legekompeterne hos de børn, der har brug for dette. Når vi arbejder med rammesatte lege er det i små børnegrupper, hvor der er tryghed, nærvær og gode relationer. Vi tager udgangspunkt i, hvad børnene aktuelt er optaget af og arbejder ud fra deres nærmeste udviklingszone, gennem sproglig og visuel guidning. Gennem vores deltagelse, kan vi hjælpe med, at alle børn får en værdifuld plads i legen, vi kan give næring til og skubbe legen i den rigtige retning. Vi giver børnene plads til at udforske, afprøve kompetencer og skabe nye relationer, samtidig med at de ved, at de voksne vil støtte og guide dem, hvis legen bliver svær.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker f.eks. gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

I Daginstitution Gudenåen skaber vi de bedste forudsætninger for børns læring, ved at støtte, guide og rammesætte hverdagen. Vi har øje for for det enkelte barn, dets udvikling og vi tilpasser

kravene til barnets nærmeste udviklingszone. Vi er opmærksomme på, at børn lærer på forskellige måder og det er vigtigt, at læringen er meningsfuld for barnet.

Vi skaber ro og trykthed, samt guider og vækker nysgerrigheden for læring.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte barnets mod, så det tør fejle og slippe fantasien løs. Vi er undersøgende på, hvad der motiverer børnene til læring. Vi er motiverende og anerkendende i vores tilgang til børnene.

Vi ønsker at se børn, der tør prøve nye aktiviteter og være modige, alene eller med støtte fra voksne og børn. Vi lægger vægt på forsøget og processen, såvel som på selve målet for læringen.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Vi er bevidste om at skabe fællesskaber med deltagelsesmuligheder for alle. Fællesskaber, hvor børn trives, vokser og alle bidrager, med glæde og forståelse børnene imellem.

I fællesskaber opstår gode venskaber med rummelighed, empati og respekt for andre.

Vores børnefællesskaber er fleksible og kan sammensættes på nye måder. De pædagogiske aktiviteter tilpasses børnegruppen og kan justeres løbende. En aktivitet kan tage udgangspunkt i det børnene er optaget af.

Et børnefællesskab kan sammensættes ud fra at støtte et enkelt barns eller flere børns behov.

Pædagogisk læringsmiljø

Sådan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

I hverdagen har vi fokus på at arbejde med små børnefællesskaber. Disse små fællesskaber sammensættes med udgangspunkt i børnenes alder, deres sprog og indbyrdes relationer.

Vi justerer og tilpasser grupperne løbende, så børnene udfordres på deres aktuelle udviklingsniveau.

Vi ser hverdagens rutinesituationer, eksempelvis i garderoben, måltidet, bleskift og borddækning, som en stor mulighed for at styrke børnenes læring og udvikling. Derfor arbejder vi med at skabe udviklende miljøer omkring disse rutiner.

Vi arbejder med børnenes medbestemmelse og inddrager børnenes perspektiv, både i forhold til børneinitierede lege og voksenplanlagte aktiviteter. Vi er nærværende, nysgerrige og følger børnenes spor. Herigennem tilpasser og udvikler vi vores læringsmiljø.

Læringsmiljøerne skal være tydelige og fleksible for børnene, så de får mulighed for at videreudvikle disse.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Sådan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø.

Dagsinstitution Gudenåens rammer indbyder og inspirerer til forskellige lege og aktiviteter. Vi har indrettet rum både ude og inde, hvor legetøj og materialer er tilgængelige for børnene. Der visualiseres og inspireres med billeder og indretning, som dels skal pirre børnenes nysgerrighed

og dels give anledning til leg. Vi lader os inspirere af børnenes interesser og følger deres spor. Vi skaber nye rum eller tilføjer nyt, så det kan være med til at udvikle aktiviteter og lege. Hverdagen er en vekselvirkning imellem voksenplanlagte aktiviteter og børnenes egen leg.

Vi viser børnene omsorg ved at guide dem, når vi oplever, at de har brug for hjælp til at overskue hverdagen eller håndtere en konflikt. Vi sætter ord på deres reaktioner, følelser og tanker og anerkender deres oplevelser. Vi motiverer og inspirerer ud fra iagttagelser af det enkelte barns trivsel og udvikling.

Vi voksne bruger os selv i arbejdet med børnenes psykiske børnemiljø. Vi går foran og viser med vores krop forskellige følelser, f.eks. glæde, frygt og nervøsitet. Vi viser også, at vi selv tør lave fejl.

Børn i udsatte positioner

Sådan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Børn kan være udsat af forskellige grunde, i kortere eller længere perioder. Det pædagogisk læringsmiljø skal tilpasses børn i udsatte positioner og tilrettelægges så de oplever, at kunne lykkes.

Vi arbejder målrettet med en inkluderende tilgang for at skabe det bedst mulige pædagogiske læringsmiljø for børn i udsatte positioner. Vi arbejder NEST- inspireret, hvilket i praksis betyder, at der anvendes en række støttesystemer, for alle børn. Der er tydelig visuel guidning i form af piktogrammer, billeder, tavler og tegninger. Der anvendes time-timere, pausekasser, faste pladser, faste gruppesammensætninger – alt sammen for at understøtte alle børn, og særligt de udsatte børn, så de opnår deltagelsesmuligheder i fællesskaberne

Der arbejdes ud fra en tænkning omkring, 'at børn er mere ens end forskellige', og 'at dét de få børn har brug for, har alle gavn af'.

Børn gør det bedste de kan, og lykkes de ikke, er det de voksne, der skal ændre i læringsmiljøet og tilgangen til barnet

Vi har et tæt samarbejde med forældrene omkring, hvordan vi sammen med barnet og i fællesskab bedst muligt kan støtte barnet i dets trivsel og udvikling. Vi gør brug af tværfaglige samarbejds-partnere og netværk, så barnet får den bedst mulige støtte.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilpasses det enkelte barn og det fællesskab barnet indgår i. Vi arbejder med små børnefællesskaber, som gavner barnets videre udvikling, samt dets relationer og venskaber. Vi er understøttende og guidende i børns leg og aktiviteter for at give børn i udsatte positioner deltagelsesmuligheder.

Samarbejde med forældre om børns læring

Sådan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring.

Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel, læring udvikling og dannelse.

Forældre og personale er gode rollemodeller og udviser respekt for andre børn og voksne. F.eks. ved at hilse på hinanden og tale pænt til og om hinanden.

Vi har en lyttende og anerkendende dialog med alle forældre. F.eks. ved at inddrage barnets perspektiv.

Vi vejleder forældre i forhold til, hvordan de kan bidrage positivt til barnets læring, udvikling, trivsel og dannelse, f.eks. på møder og i de daglige dialoger

Vi opbygger tillidsfulde relationer og samarbejder med forældrene f.eks. gennem den gode opstart og i forbindelse med en tidlig opsporing og indsats, hvis barnets kommer i mistrivsel.

Sammenhænge

Sådan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de yngste børn, så det skaber sammenhæng fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til dagtilbud.

I Daginstitution Gudenåen arbejder vi for gode overgange for børnene fra hjem til dagtilbud, fra vuggestue og dagpleje til børnehave.

Det er vigtigt for barnets relationer og oplevelse af sammenhæng og mening i dets hverdag, at overgangen bliver rolige, meningsfulde og med udgangspunkt i barnets behov.

Ved opstart i vuggestue og børnehave opfordres forældrene til at komme på korte og hyppige besøg inden opstart, samt at være sammen med deres barn de første dage i institutionen. Så vidt det er muligt, opfordres forældrene til at give barnet korte dage i starten, da barnet skal vænne sig til ny en hverdag.

Ved overgange tager vi hensyn til barnets udvikling og modenhed i et tæt samarbejde mellem forældre og det afgivende og modtagende tilbud.

Sådan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Sammenhæng. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

I daginstitution Gudenåen arbejdes med før-skolegrupper i alle børnehuse i det sidste børnehaveår inden skolestart.

Der arbejdes med differentierede aktiviteter tilpasset børnegruppen og det enkelte barns behov. Børnene støttes og guides i at deltage i børne- og voksen initierede aktiviteter, samt i kravsituationer med henblik på, at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner og nysgerrighed i overgang til skole.

Hvert år arrangeres fælles aktiviteter for kommende skolebørn. Vi har et tæt samarbejde med de lokale skoler og SFO'er og der afholdes overgangssamtaler med deltagelse af forældre og andre faggrupper. Børnehaver og skoler laver fælles aktiviteter for kommende skolebørn og indskoling.

Inddragelse af lokalsamfundet

Sådan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Vi har et tæt samarbejde med andre lokale og kommunale institutioner, frivillige organisationer og erhvervsdrivende f.eks. besøg på skole/SFO og julegudstjeneste.

Personale og forældre er aktive samarbejdspartnere i forhold til at finde nye aktører, som kan bidrage til det pædagogiske læringsmiljø. F.eks. spørges forældre, om de kan være behjælpelige med at skaffe materialer, ressourcer eller arrangere virksomhedsbesøg i forbindelse med opstart af nyt tema.

Vi har en tæt tilknytning til lokalsamfundet, og vi benytter fysiske faciliteter og lokationer, for at have alsidige pædagogiske læringsmiljøer. F.eks. legepladser, naturområder – og børnehusenes legepladser benyttes i ferier og weekender af de lokale familier.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer, samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Den pædagogiske læreplan beskriver, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal;

- understøtte de to pædagogiske mål for temaet
- tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Alstidig personlig udvikling

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

*2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler **engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber**. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.*

Ved opstart i daginstitution Gudenåen opbygger vi en tæt relation til barnet og dets forældre, så barnet oplever basal omsorg og tryghed, både fysisk og psykisk, der understøtter barnets personlige udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte børns samspil og tilknytning. Børn spejler sig i andre børn og voksne samt trives bedst i en omverden, der er anerkendende og medlevende.

Vi er nærværende, anerkendende og skaber et miljø, hvor alle børn bliver set, hørt og forstået, samt oplever livsglæde. Vi giver børnene mulighed for og plads til at gennemleve alle deres følelser for at styrke selvværdet. Vi anerkender børnenes følelsesmæssige behov for en bestemt voksen. Et barn skal opleve sig selv som et unikt menneske fyldt med muligheder, succesoplevelser og med betydning for andre.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

For vuggestuebarnet er en god og tryk opstart og hverdag vigtig. Vi er nærværende, rolige og lyttende og vi anerkender barnets følelser. Det er vigtigt for at skabe en god relation til barnet og dets forældre, da denne er vigtig for at kunne støtte barnet i dets alsidige personlige udvikling.

Vi sammensætter små børnegrupper ud fra alder og ændrer, hvis barnet har brug for nye udfordringer. Vi ser også på barn-barn og barn-voksen relation, som er vigtigt i et læringsmiljø for barnets alsidige udvikling. Det kan være relationer, sprog, motorik eller i at være selvhjulpen. Det er vigtigt, at vi som nærværende voksne giver barnet omsorg og tryk, så det har mod til at lære mere. Vi skal gå foran, ved siden af eller bagved barnet efter behov.

Alsidig personlig udvikling sker i aktiviteter og hverdagsrutiner f.eks. når vi spiser, pusler eller i hente og afleveringssituationer. Vi har stor fokus på selvhjulpenhed, der skal være plads til at gøre tingene selv, bl.a. at tage flyverdragt på, vi støtter dem, guider dem og hjælper dem i det små. På den måde bliver barnet aktivt i sit eget liv. At være selvhjulpen styrker barnets selvværd og selvtillid, samt troen på, at de kan gøre det igen. Der er læringsmiljøer i alle handlinger og alle steder.

Alle aktiviteter planlægges på baggrund af nærmeste udviklingszone. Det er i denne zone, at barnet lærer i trykke omgivelser og vi kan styre legen ud på kanten af denne zone for at styrke og støtte barnet til at lære lidt mere.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

Strukturen kan variere, idet børnene i Ans er i aldersopdelte grupper, mens børnene i Grauballe og Fårvang er opdelte i alderintegrerede grupper.

Læringsmiljøer i de tre børnehuse er kendetegnede ved, at vi voksne understøtter, guider og hjælper børnene til forsat udvikling. Vi går foran, bagved eller ved siden af, alt efter hvad børnene har brug for.

Aktiviteter planlægges og igangsættes, ud fra barnets samt børnegruppens behov, interesse, og forhold til udvikling af sprog, sociale kompetencer, natur, kultur, krop og bevægelse.

Vi ser børnene som ligeværdige aktører, idet vi er respektfulde og lyttende. Vi tager udgangspunkt i børnenes igangværende leg og aktivitet, hvor vi voksne guider til forsat udvikling, inspirerer og giver børnene tilpasse udfordringer.

Alsidig personlig udvikling sker i aktiviteter og hverdagsrutiner f.eks. når vi leger, er på ture, dækker bord, spiser, på toiletet, og i garderoben.

Den alsidige personlige udvikling handler om, at kunne mærke egne behov og give udtryk for det. Et læringsmiljø kan skabe rum for pauser, for det enkelte barn f.eks. at sidde ved en voksen, kigge i en bog/IPad eller lege i små grupper.

Social udvikling

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I daginstitution Gudenåen arbejder vi med børnenes sociale udvikling i forskellige fællesskaber. Vi veksler mellem læringsrum med voksenrammesat leg og aktiviteter, hvor de voksne deltager i børnenes leg og hvor børnene selv kan videreudvikle og erfare.

I de planlagte aktiviteter og lege tager vi udgangspunkt i børnenes optagethed. Vi er opmærksomme på, at børnene udvikler deres sociale kompetencer ved at blive guidet i legen og deres samvær.

Vi tilbyder fællesskaber, hvor der er skabt plads til at fremhæve og italesætte ressourcer og forskelligheder og derved oplever børnegruppen mangfoldighedens styrke.

I det pædagogiske relationsarbejde vægter vi en opmærksomhed på, at alle børn skal have gode venner og føle sig som en del af gruppen. Vi hjælper barnet med at udvikle positive strategier til både at indgå i socialt samspil og håndtere konflikter.

Det pædagogiske personale er opmærksom på at være gode rollemodeller og er medskabere af det gode fællesskab, ved at vise en positiv indstilling til hinanden i vores kommunikation og ageren. Alle børn mødes med positive forventninger og med ligeværd og forståelse.

Det enkelte barn tilknyttes en primærvoksen, som har et særligt ansvar for barnets trivsel i samarbejde med forældrene. To gange årligt gennemgås alle børns trivsel systematisk via Trivsel På Tværs. Hvis et barn mistrives går vi på opdagelse i, hvad der ligger til grund for denne mistrivsel i tæt dialog med forældrene. Desuden samarbejder vi med forskellige faglige samarbejdspartnere.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

Det pædagogiske arbejde i vuggestuen veksler imellem voksensammensatte fællesskaber og at børnene frit kan bevæge sig rundt. Alle børn i vuggestuen indgår i et lille børnefællesskab på 3-5 børn med en fast voksen. Det lille børnefællesskab er sammensat ift. alder og udvikling - og med ønske om at skabe relationer og venskaber mellem børnene. Børnefællesskaberne er fleksible – der skal være harmoni i gruppen. Vi arbejder på, at det skal blive et fællesskab, hvor børnene får øje på hinanden, skaber gode relationer og venskaber. I dagligdagen ser vi, at børnene finder hinanden i deres egne lege, venter på hinanden om morgenen og spørger efter hinanden.

I de små børnefællesskaber lærer børnene også at sige til og fra. At lære det i små trygge grupper giver børnene mod til at øve sociale kompetencer i det store fællesskab.

Vuggestuen er indrettet i små lege- og læringsmiljøer, hvor der er plads til børnenes leg og fordybelse. De voksne er fordelt i de forskellige rum og er således tæt på børnene. De voksne igangsætter, indgår, støtter og vejleder børnene i deres leg. Vi italesætter vores og børnenes

handling og følelser, både overfor det enkelte barn og overfor flere børn. Vi ønsker at skabe den læring hos børnene, at de bliver forstået og har værdi som menneske og kan tage en plads i vuggestuen, samtidig skal de have blik for de andre børn, og at deres handling betyder noget for andre.

Vi hjælper børnene med at få øje på egne og andres ressourcer f.eks når et barn har særlig interesse for dyr, bringes den viden med ind i børnegruppen.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

I børnehaven støttes børnenes sociale udvikling ved at have fokus på mangfoldigheden i børnegruppens forskellige kulturer, ressourcer og interesser. Det er vigtigt, at alle får mulighed for at bidrage og modtage i fællesskabet.

Vi støtter børnene i at skabe gode relationer og udvikle gode venskaber ved at sammensætte forskellige lege- og læringsfællesskaber. Vi understøtter børnenes sociale kunnen og lærer dem at kunne samarbejde, forhandle, vise respekt for andre, mærke egne grænser, give og tage plads i fællesskabet. Vi støtter børnene i at italesætte handlinger, følelser og oplevelser i samværet med andre.

Vi er nærværende voksne som afstemmer, hvor meget og hvornår vi indgår i børnenes sociale samspil og lege. Vi prioriterer, at børnene har indflydelse og medbestemmelse i hverdagslivet ved at være nysgerrige på og understøtte deres interesser.

Det er i samspil med andre, at børn udvikler tolerance, mod, respekt og omsorg. Børn spejler sig i hinanden og i de voksne, og trives bedst i en omverden, der er anerkendende og medlevende.

Kommunikation og sprog

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I daginstitution Gudenåen arbejdes der med barnets sproglige udvikling hele dagen og i alle sammenhænge. Vi anser samarbejdet mellem hjem og daginstitution som vigtigt, da hjemmet er en afgørende medspiller i forhold til barnets sproglige udvikling.

Det sproglige læringsmiljø bygger på engageret pædagogisk personale, som er bevidste sproglige rollemodeller. Med øje for barnets kommunikationsstil skaber vi rum for længerevarende dialoger med fælles opmærksomhed. Vi har sproglige læringsmiljøer, hvor indretning og pædagogik skaber ro og nærvær. Desuden er vi bevidste om, hvordan barnets sproglige og kommunikative kompetencer har betydning for barnets deltagelsesmuligheder i leg.

Vi har en særlig opmærksomhed på børn der er kommunikativt og sprogligt udfordrede og har brug for en særlig indsats.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

Vi prioriterer dialogen i mellemrummene, rutinerne og aktiviteterne. Her arbejdes der med gentagelser og det at sætte ord på alt omkring barnet, således ordforrådet udvides. F.eks.: "Nu skifter vi din ble. Jeg tager dine bukser af – først det ene ben, så det andet ben..". Den nonverbale kommunikation med kropssprog og mimik prioriteres ligeledes, og der sættes ord på følelser, f.eks.: "Du smiler – du ser glad ud" – dette for at skabe en forståelse af egne følelser. Vi bruger sprog- og sang-kufferter til samling og ved behov for særlig indsats – f.eks.: et tema om bondegården, hvor der bygges bro mellem det visuelle og verbale.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

Vi prioriterer dialogen i mellemrummene, rutinerne og aktiviteterne. Vi anvender de gode muligheder for dialog, som der opstår ved måltidet, på gåturen mm. Her er fokus på at skabe en længerevarende dialog med åbne spørgsmål og udvidelse af ordforråd. Den nonverbale kommunikation med kropssprog og mimik prioriteres, og der sættes ord på følelser, f.eks.: "Du smiler og ser glad ud – er der sket noget spændende?"

Der anvendes også piktogrammer og andet visuelt støtte, så der 'sendes på flere kanaler' – dvs. at børnene både kan høre og se, hvad der skal ske.

Der er sproggrupper 2 gange om ugen for børn, som har behov for en særlig indsats. Her arbejdes der blandt andet med dialogisk læsning. Der afholdes samling hver dag, hvor især de kommunikative kompetencer udvikles – herunder turtagning, lytte og fælles opmærksomhed.

Krop, sanser og bevægelse

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

I daginstitution Gudenåen er vi bevidste om at skabe et godt fundament for bevægelse ved at indrette os både ude og inde, så det giver børnene muligheder for at udfordre sig selv kropsligt og sanseligt. Børnehuset Ans og Børnehuset Fårvang er idræts certificerede, hvilket betyder, at personalet er kvalificeret til at arbejde hen imod bevægelsesglæde for alle børn

De pædagogiske læringsmiljøer understøtter, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, dens muligheder, sanser og forskellige former for bevægelse. Børnene får sanseoplevelser f.eks. ved at dufte, smage, røre og

lytte til forskellige ting. Vi bruger naturen, legepladsen og inderummene til at skabe mulighed for styrkelse af f.eks. balanceevnen, musklerne, mod, kilden i maven m.m.

Vi støtter børnene i at videreudvikle kroppens muligheder og bevægelse i leg og tilrettelagte aktiviteter i forhold til nærmeste udviklingszone og med guidning verbalt og kropsligt fra den voksne. Det giver børnene muligheder for at udfordre sig selv, lære og hjælpe hinanden, da krop imiterer krop. Det at øve er ligeså vigtigt som at kunne mestre.

De pædagogiske læringsmiljøer skaber sikre rammer for at børnene kan afprøve deres fysiske grænser og usikkerhed, samt skabe plads til at udfordre de mere tilbageholdende børn til at komme ud af deres komfortzone.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

I vuggestuen er børnene opdelt i små børnefællesskaber, hvor aktiviteterne tilpasses børnegruppen samtidig med at børnene udfordres fysisk, psykisk og sanseligt indenfor den nærmeste udviklingszone.

Ved at give børnene erfaringer med egen krop, øges deres kendskab til kroppen. De børn som ikke selv søger bevægelsesoplevelser støttes i at opleve og få erfaring med, hvad kroppen kan. Det kan eksempelvis gøres, når børnene med guidning og støtte fra de voksne, selv kravler op på stolen, puslebordet, krybben, samt når de spiser selv og selv tager tøj af og på.

Vi giver børnene mulighed for at understøtte og udvikle finmotorikken ved at de spiser med fingrene/bestik, tegner, finder insekter udenfor, laver puslespil m.m.

Vi giver børnene mulighed for sansestimuli i forskellige aktiviteter som f.eks. leg med kartoffelmel, massage, tumlelege, motorikbane m.m.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

I børnehaven arbejdes der indenfor det enkelte barns nærmeste udviklingszone. Det sker både i rutinesituationer eksempelvis wc, tøj af og på, spise m.m, i aktiviteter og i børns leg. Det giver børnene erfaringer og kendskab til egen krop.

Vi skaber lærings- og legemiljøer som stimulerer og udfordrer børnenes grovmotoriske kunnen og mod. Det kan ske via slåslege, motorikbaner, cykler, danse forløb, sange og bevægelseslege og temauger. Derudover er der mulighed for at låne de lokale idrætshaller til motoriske aktiviteter.

Vi understøtter og giver børnene mulighed for at udvikle finmotorikken f.eks. gennem kreative aktiviteter: puslespil, lego, plus-plus, perler eller finde insekter og samle ting i naturen.

Vi giver børnene mulighed for sansestimuli ved at lave sansebaner, hvor man træder på forskellige materialer med bare tæer, samt lave Kimslege såsom blindsmagning, gætte ting med hænder, bruge lugtesansen eller ved at give børnemassage.

Natur, udeliv og science

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstematet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

I daginstitution Gudenåen har vi rig mulighed for at opleve naturen på vores legepladser og i vores lokalområder. Vi er dagligt ude og oplever naturens forskellige elementer, hvor der er rig mulighed for at understøtte børnenes skabertrang, fantasi og mulighed for at eksperimentere.

Vi er optaget af årets gang og følger de skiftende årstider. Vi lærer børnene at begå sig med respekt for naturen, hvor dyr, planter og levesteder skal behandles ordentlig. Vi er opmærksomme på bæredygtighed, hvor vi vægter at børnene lærer om genbrug, affaldssortering mm.

Vi følger børnenes spor og bruger deres interesser til udforskning af naturen. F.eks. finder vi sammen bænkebidere under en træstamme. Her retter vi fokus på den læring, der er, i forhold til at tale om tal, mængder, former eller andet viden omkring naturoplevelsen, for at skærpe børnenes begyndende naturvidenskabelige forståelse.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

I vuggestuen viser vi de små børn vejen til naturoplevelser og vi følger børnenes spor i naturen. Vi giver os tid til at undersøge og være nysgerrige sammen med børnene, så de får erfaringer med, hvordan naturen kan bruges, herunder hvad der sker, når man leger med de forskellige elementer. Vi eksperimenterer med naturens materialer; vand, sand, blomster, bær m.m. og udfordrer børnenes mod ved at lade dem røre, føle, dufte og smage.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

Vi bruger de forskellige muligheder som ligger i lokalområdet.

I børnehaven arbejder vi med at øge børnenes kendskab til naturen, ved at være i og bruge naturen omkring os. Vi indretter læringsmiljøer på legepladsen, hvor naturen og dens materialer er omdrejningspunkt for børnenes nysgerrige lege. Vi går på ture og har flere udflugtsmål i vores lokalområder. Vi arbejder med naturtemaer f.eks. kunne temaet være haletudser. Her undersøger vi sammen med børnene alt det, der har med temaet at gøre f.eks. indsamling, undersøgelse, korrekt opbevaring, livscyklus, mod og fascination.

Vi går foran og viser børnene vejen, men er samtidig parat til at følge børnenes spor. Hvis der f.eks. opstår nysgerrighed omkring haletudser, støtter vi børnene i processen med at fange haletudserne, indhente viden om dem gennem bøger og digitale medier, vi tager billeder og

dokumenterer, og sætter dem tilbage i søen, så børnene opnår læring om naturen og hvordan vi passer på den.

Vi har en undersøgende tilgang, og går på opdagelse sammen med børnene for at få ny viden om det, der optager os. Vi bruger digitale medier til at hjælpe os med at opsøge viden og anvender den viden sammen med børnene, så deres forståelse for naturen øges.

Vi betragter uderummet som en god ramme for at imødekomme børnenes skabetrang og fantasi, da naturen stiller en masse materialer til rådighed, som frit kan anvendes på mangfoldige måder.

Kultur, æstetik og fællesskab

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab:

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi arbejder for, at alle er ligeværdige, børn er unikke og har brug for at blive set og hørt med deres forskellige behov og tilgange. Det er vigtigt, at alle kan trives og udvikles i fællesskaber uanset social baggrund, køn og alder. Fællesskabet er præget af en kultur, hvor børn og voksne er forpligtiget til at have respekt for hinanden, skabe en tryk ramme, hvor der er plads til at øve sig, begå fejl og til at opleve sejre.

I løbet af dagen er vi inddelt i forskellige former for grupper, som understøtter det enkelte barns forskelligheder. Vi øver os i at være sammen i både store og små fællesskaber. Vi planlægger aktiviteter, som er alderssvarende og tilpassede det enkelte barns kunnen. Børns nysgerrighed og fantasi kan omsættes til leg og handling. Både igennem processen og produktet er det vores ønske, at barnet udvikler troen på sig selv, dvs. at de er trygge og stolte ved aktiviteten og det færdige resultat.

Vi præsenterer dem for forskellige materialer, redskaber og medier. Vi går på opdagelse i vores lokalsamfund og udforsker vores omgivelser.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 0-2-årige.

I vuggestuen præsenterer vi børnene for de forskellige årstider og traditioner vi har i huset. Til fastelavn er vi udklædte i det omfang børnene føler sig trygge i. Påske har vi en påskefrokost med buffet, hvor børnene lærer om turtagning. Til jul, er vi i kirke og bliver præsenteret for kirkens rum og historien om julen. Vi bliver inviteret på kro til julefrokost, hvor de største børn fra vuggestuen deltager. I forbindelse med traditioner er vi kreative og går på opdagelse i, hvilke fænomener, der

passer til den givne tradition/årstid. Vi går på opdagelse i naturen, på legepladsen eller lokal området, som byder på mange spændende oplevelser.

I vuggestuen er det vigtigt, at aktiviteter bliver gentaget flere gange, hvorved børn bliver mere aktivt deltagende og får en ny forståelse af den enkelte opgave. Processen er vigtig, da det er der børnene møder nye udfordringer, nye kulturer, sanser osv. Det er samtidig vigtigt, at vi som personale går foran, bagved eller ved siden af og viser børnene vejen.

Sådan understøtter vi vores pædagogiske læringsmiljø for de 3-5-årige.

Fælles for børnehavebørnene i de tre huse i Daginstitutionen Gudenåen er, at vi følger de traditionelle begivenheder i løbet af året.

Vi fejrer fødselsdage, fastelavn, julefrokost, afholder påskefrokost og sommerfest. I forbindelse med traditionerne er det vores ønske at give barnet et kendskab og oplevelse af dansk kultur.

Vi afholder samlinger i løbet af dagen. En samling kan indeholde, sang, musik, bevægelse, højtlesning og dialog med børnene.

Vi har mulighed for at besøge kulturinstitutionerne i Silkeborg Kommune. På museum Jorn kan vi deltage i den årlige børneudstilling.

De ældste børn i alle huse deltager i 112 dag i Silkeborg, samt OL dag. Vi har et tæt samarbejde med de lokale skoler, således børnene får kendskab til skolen/SFO og medarbejderne.

I løbet af året har vi forskellige temaer, som kan udspringe af børnenes interesser, vores traditioner eller årets gang og målet er, at alle temaer berører alle 6 læreplanstemaer.

Evalueringskultur

Sådan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø.

Det vil sige, sådan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske læreplansmål.

I Daginstitutionen Gudenåen arbejder vi med en systematisk evalueringskultur, der kvalificerer og dokumenterer vores pædagogiske læringsmiljø. Vi betragter evaluering som en cirkulær proces, der løbende er med til at udvikle den pædagogiske praksis.

Med metoden "Trivsel på tværs" vurderer vi to gange årligt alle børns trivsel. I tæt samarbejde med forældrene finder vi ud af tiltag i hjemmet og i institutionen, som kan fremme barnets trivsel. Endvidere arbejder vi med sprogvurderinger, der er med til at sikre, at alle børns sproglige udvikling følges tæt og handles på, når dette er aktuelt.

På team- og personalemøder arbejder vi på, at vi har en reflekteret tilgang til den pædagogiske praksis, blandt andet gennem et trygt og tillidsfuldt kollegialt fællesskab og en kritisk, faglig selvrefleksion. Ledelsen deltager på personalemøder og teammøder.

Gennem arbejdet med pædagogiske temaer og traditioner bringes de tolv pædagogiske læreplansmål i spil og disse dokumenteres løbende. Her tilstræber vi, at dokumentere tegn på børns læring.

Vi evaluerer temaperioder og traditioner, og de gode erfaringer medtænkes som en kvalificering af kommende forløb.

Vi har erfaringer med at arbejde med evaluerende processer i forhold til at forbedre kvaliteten af hverdagsrutiner, hvor der har været indsamlet data, som har bidraget til at optimere kvaliteten af læringsmiljøet.

Sådan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år.

I Daginstitutionen Gudenåen arbejder vi løbende med at evaluere, justere og opkvalificere arbejdet med den pædagogiske læreplan for at skabe sammenhæng mellem hensigt (det skrevne) og praksis.

Det er ledelsens ansvar og opgave at organisere evalueringsarbejdet med Den pædagogiske læreplan. Ledelsen inddrager bestyrelsen og personalet heri.
